

Dež. učit. društvo za Goriško-Gradiščansko.

Mnogočislane gospice kolegince, dragi tovariši!

„Pomagaj si sam, in Bog ti pomore!“

Nar. prislovica.

Prežalostne so razmere, v katerih životari učiteljstvo naše dežele. Dasi vršimo vestno svoje stanovske dolžnosti, vendar se nas prezira tam, kjer bi se moralo upoštevati in pošteno odškodovati naše delovanje. — Nočemo naštevati vseh razlogov, radi katerih se nas prezira, nočemo ponavljati kako nam odrekajo naše pravice in kako skopo nam režeje grenki košček kruha. Toda en povod, radi katerega si upajo tako postopati z nami, moramo omeniti, ker je to obenem huda rana na telesu zanemarjanega našega stanu. Ta povod je pomankanje odločne stanovske samozvesti, pomankanje prave skupnosti in iskrene solidarnosti, pomankanje nerazrušne sloge in edinosti med nami!

Duh socijalne evolucije, ki je prešinil mase delavskega ljudstva, je odprl proletarcem pot do zboljšanja moralnega in materialnega stanja. Ta duh pa je delavstvu tudi podaril solidarnost in edinost; zato pa dosežajo solidarni in složni vedno večjih uspehov. — A mi, tovariši in tovarišice, ne znamo še prav ceniti silne moči v trdno falango združene čete; zato pa se drznejo tako postopati z nami. Radi tega je pač sveta dolžnost vsakega uda našega stanu, da vstopi z navdušenjem in z vero v zmago pravične stvari v naše bojne vrste, da pripomaga vsakdo po svojih močeh do uresničenja naših idealov. — Krivično je, da stojijo nekateri naši kolegi ob strani v našem boju za obstanek ter si mislijo, da z zmago svojih tovarišev zmagajo tudi oni. Krivično je, da ne podpirajo onih mož, ki stojijo v prvih vrstah v boju za naša prava, za povzdigo vzvišenega našega stanu! Vsi bodimo zvesti in neustrašeni vojaki, da bomo imeli vsi zasluge in pošteno pravico do tega, kar si priborimo!

V dosego naših pravic nam služi kakor sredstvo v prvi vrsti naša organizacija. Imamo v deželi štiri okrajna učiteljska društva in deželno učiteljsko društvo. Med nami naj ne bo niene kolegince, nobenega kolega, ki bi ne bil ud enega okrajnega učiteljskega društva in obenem član za naš stan prevažnega deželnega učiteljskega društva. In v prvi vrsti radi tega se obrača danes podpisani odbor do vsega učiteljstva z iskreno prošnjo: Vsak ud našega stanu bodi tudi ud deželnega učiteljskega društva! To bodi naša prva naloga; ne mirujmo prej, dokler ne doženemo tega. Tovarišice mile, tovariši dragi! Brez razlike narodnosti in mišljenja združite naj nas v našem društvu želja po izboljšanju našega neznosnega položaja v nepremagljivo četo!

Poleg tega, kar je društvo doslej storilo za učiteljstvo, čakajo izvršitve še marsikateri lepi načrti. Društvo se ne poteza le za splošne koristi vsega učiteljstva, marveč hoče skrbeti, da dobi vsak posameznik tu pomoč, dober svet in zaslombo, ko treba braniti svoje pravice, ugled in čast svojega stanu. Društveni odbor, oziroma predsednik, je članom vedno na razpolago v tem oziru in z veseljem ustreže v takih zadevah. Treba se le obrniti pismeno na odbor, ali ustmeno vsak četrtek do g. predsednika v Gorici, Fran Josipov Corso, št. 40, I. nadstr. — Naše društvo hoče pomagati svojim članom v vsakem oziru, a svoje lepe načrte bo moglo izvršiti le ob podpori celokupnega učiteljstva naše dežele. — Tako bo izkušalo podpirati sčasoma učit. udove in sirote, preskrbeti učiteljstvu brezplačno (na društv. troške) pravne zastopnika za vse slučaje, kjer bo treba braniti pravice katerega svojih udov. Izdajalo bo poročila o svojem delovanju, o uspehih naših zahtev ter o gibanju učiteljstva sploh. — Prva in glavna naloga pa je našemu društvu

ta, da izvojuje v gmotnem oziru učiteljstvu to, kar mu gre, česar si pošteno zasluži. Kakor znano, ni sankcioniran zakon za malenkostno izboljšanje našega obupnega položaja, katerega je sklenil naš deželni zbor. Kdo je kriv, da nismo dosegli niti te mrvice izboljšanja, je pač splošno znano; zato nočemo tu ničesar omenjati. Pač pa poudarjamo, da ukrene društvo vse potrebne korake, da storijo poklicani faktorji svojo dolžnost ter čim prej odpomorejo naši bedi. V ta namen se ne bo strašilo boja, truda in stroškov, ker ve, da se bori za sveto in pravično stvar. In v tem boju nastopajmo vsi složno in edino v okrilju našega deželnega učit. društva!

Ne dajte se pregovoriti od naših nasprotnikov, da naše društvo ni potrebno in koristno. Tudi izgovor, da bi društvo nemškutarilo, je povsem neopravičen. — Res je le to, da pišemo nemški sejne zapisnike in da se poslužujemo nemščine v toliko, da se razumemo z našimi italijanskimi tovariši. A naša pravila ne določajo nikjer nemščine uradnim jezikom našega društva, marveč vsakemu je prosto, da se izraža pri sejah in zborovanjih v svojem narodnem jeziku in tudi v istem jeziku društvu dopisuje. Enako se bo skrbelo, da bo vsak ud postrežen v domačem jeziku. — Čeprav smo udje deželnega učit. društva, smo vseeno zavedni Slovenci, kakor so naši ital. tovariši tudi kakor udi našega društva zvesti svojemu rodu. — Naše društvo ni ustanovljeno v namen, da bo pretresovalo narodna vprašanja, temveč se hoče zavzemati le za koristi učiteljskega stanu, ki so nam vsem skupne. Zato pa vsi k društvu, ki hoče žrtvovati vse svoje sile v blagor našega vzvišenega stanu. In v tej resni, velevažni uri rotimo iznova vse učiteljstvo: „Vsi za enega, eden za vse!“

Odbor deželnega učiteljskega društva

v Gorici, dne 12. oktobra 1903.

Tajnik:

Anton Kutin.

Predsednik:

A. Jacobi.

P. S. Kdor se želi vpisati v društvo, naj se oglasi pri društv. blagajniku Josipu Franzotu, mešč. učitelju v Gorici, Via Ascoli št. 3, II. nadstr., in mu naj dopošlje svoj natančni naslov in pa 2 K letnine, kateri znesek je predplačati.

Poziv.

Vsa štajerska učiteljska društva se pozivljajo, da nemudoma store vse, kar se jim potrebno dozdeva, da se sprejme in zakonito uveljavi predlog, ki ga je v dež. zboru stavil poslanec Robič, da se namreč odpravi III. plačilni razred in se vse šole, ki so sedaj v tem razredu, uvrstijo v II. plačilni razred. Svetovati je, da se vsako društvo s posebno deputacijo obrne do dež. poslanca, ki zastopa dotični okraj, s prošnjo, da blagovoli v dež. zboru ta predlog podpirati in zanj glasovati. Stvar je velevažna tako za učiteljstvo, kakor za šolstvo sploh, zato se vsi tovarši opozarjajo, da takoj sklenejo pričeti potrebno akcijo v ugodno rešitev te tako pereče zadeve.

Naznanilo.

Pri vseh knjigotržcih je dobiti po K 1-60

Navodilo k I. zv. Črnivčeve Računice.

Založila „Slovenska Šolska Matica“.

Odbor.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljave naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{4}$ strani 10 K, $\frac{1}{8}$ strani 8 K, $\frac{1}{16}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.